

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Христо Етрополски

за дисертационния труд

ПРОБЛЕМИ ПРИ РЕСТАВРАЦИЯТА НА СТЕНОПИСИ ВЪРХУ ПОЧВЕНО-ГЛИНЕСТА ОСНОВА В БЪЛГАРИЯ

от СТЕФКО АТАНАСОВ АЕНСКИ

за присъждане на образователната и научна степен “Доктор”
в професионално направление 8,2 Изобразително изкуство,
научна специалност “Реставрация”

Предложения за разглеждане труд, съдържа текст от 109 страници, 15 страници библиография (160 заглавия на използвана литература) и 131 страници приложения, албум с илюстрации съдържащи 85 фотографии. Работата е структурирана в увод, 3 глави, заключение, библиография, декларация за оригиналност и публикации по темата на дисертацията.

Авторефератът към дисертацията съдържа 38 страници текст.

В уводът е разгледано мястото на настоящото изследване между многобройните и обемни направления на реализирани стенописни украси върху почвено-глинести материали. Посочени са и конкретни обекти на изследване, паметници на културата, именно: стенописите в църквата “Св. Св. Константин и Елена” , в село Долно Луково, Ивайловградско, тракийската гробница от IV век преди Хр. в същия район, като образец на строителните традиции през Античността, така и стенописите в черквата “Св. Николай” в село Ярджиловци, Пернишко.

В уводът е формулирана целта на работата покриваща заглавието, както и задачите за изпълнение на изследването.

В първа глава пространно е разгледан световния опит за реставрация на обекти върху тези материали и по-малко публикувани

работи върху български обекти. Направени са заключения върху възможностите на различни методи за реставрацията им. Във всички разработки се разглеждат (почвено-глинести) материали – трябва да се отбележи, че те са твърде различни като започват от льосовете, геоложките глини, почвените глини, различните утайки, скелетните почви и голямото разнообразие на минералния състав на глините, което определя и възможностите за въздействие.

Втора глава е посветена на проучването на двата обекта от района на Ивайловград, обхващащо състоянието на обектите и изследвания за установяване процесите на разрушение в тях. Направено е и предложение за реставрационна намеса.

В трета глава са представени етапите за реализация на реставрацията и е разширен обхвата с третия обект черквата “Св. Николай” в село Ярджиловци.

В заключението са конкретизирани основните решения на поставените задачи за постигане целта на изследването.

Важен момент в настоящия труд е общата организация – добре подбрани обекти (всичките са в зоната на плитките излужени канелени горски почви). Предварително е определен минералния състав, за да бъдат взети адекватни решения. Глините са само от почвен тип, включени в схемата на изветряне на почвообразователния процес слюди – хидроslюди – каолинит – минерали с разширяваща се решетка от типа на монтморилонитите, в случая бентонити. Почвите са богати на първични материали от метаморфните почвообразоващи скали в района. Орографската обстановка не позволява отлагането им в терасите на реките, където средно веднъж на десет години високите води отнасят депонирания материал. В тази обстановка авторът е взел правилно решение и предварително върху образци извън обекта е направил експерименти за прилепване на почвено-глинения слой към стената. Използвания материал полиуретанова пяна, която е ограничена със щитове от страна на живописиста, дава възможност механичната сила при експандирането ѝ да се насочи към пукнатините и каверните в стената с натиск от 150 до 400 kPa .

Почвено-глинестите материали имат още една особеност, произтичаща от първата думичка “почва”. Това е жив организъм с изключително важно значение за растителната покривка. Когато е извадена от естествената си среда, почвата се държи като консервирана, но достатъчно е да се промени температуро-влажностния режим и тя започва да се държи агресивно. Първо почвените микроорганизми преработват органичното вещество и второ го подготвят за храна на живите растения. Тези особености, без да са отбелязани изрично в работата се съдържат в изследванията и решенията взети за реставрацията, което е особено голям принос на разработката.

Всички тези правилни действия са довели до устойчивото състояние на стенописите, които са включени като положителен пример в пролетната практика на студентите по “Реставрация” през последните 10 години.

В заключение на становището приемам, че целта на работата е постигната, приемам декларацията за оригиналност, както и представените ми публикации по дисертацията.

Авторефератът отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

Дисертацията и автореферата са написани на разбираем и много професионален език, при спазване на всички изисквания на SI системата.

Обобщавайки последните заключения, оценявам настоящия труд положително, и си позволявам да предложа на почитаемото Научно жури , да гласува положително и присъди на **СТЕФКО АТАНАСОВ АЕНСКИ** образователната и научна степен “Доктор” в професионално направление 8,2 Изобразително изкуство, научна специалност “Реставрация”.

Рецензент :
проф. Д-р Христо Етрополски